

Maciej Kazimierz Sarbiewski (Matthias Casimirus Sarbievius) 1595 – 1640

Narodil se 1595, v šlechtické rodině. Od 1612 – jezuita. Studoval v Akademii Soc. Jesu ve Vilniusu. 1617-1620 učil poetiku a rétoriku v jezuitských školách LVK (Kražiai, Pułtusk). 1620-1622 znovu studuje ve Vilniusu (teologii).

1622-1625 – pobyt v Římě. Studuje teologii. Píše verše. Diskutuje o poetice. Byl dobře známou osobností ve Vatikánu. 1623 byl korunován vavřínovým věncem. 1625 byl poctěn zlatým řetězem s medaili papeže Urbana VIII.

Po návratu do LVK učil v akademiích v Polocku a ve Vilniusu. Obhájil doktoráty z teologie a filozofie. 1635 král Vladislav IV Vaza jmenoval ho dvorským kaplanem. Zemřel r. 1640.

Literární debut – 1619 (několik panegyrických básní, anonymně).

Sbírky básní: *Lyricorum libri tres*, Köln 1625

Lyricorum libri IV, Antverpen 1632

Byl autorem originální poetiky. Zachovala se pouze ve skriptech jeho studentů. Celkem 14 „knih“ (libri). Nejdůležitější jsou:

De acuto et arguto (...) sive Seneca et Martialis, text vznikl ca. 1619-1620: princip „concordia discors vel discordia concors (shodná neshodnost nebo neshodná shodnost).

De perfecta poesi, sive Vergilius et Homerus (1626-1627)

Polská „gawęda“

Gawęda (pl. „pohovor“, „popovídání si“): druh polské vzpomínkové literatury. Začal se rozvíjet v 17. st., vzkvétal v druhé pol. 18. st., ztratil na významu na zač. 20. st.

Zajímavější polské paměti:

Jerzy Ossiliński, paměti z lét 1595-1621

Albrecht Stanisław Radziwiłł, *Memoriale rerum gestarum in Polonia...* (1632-1655)

Mikołaj Dyakowski, *Sumariusz okazji wiedeńskiej* (zač. 18. st.)

Jan Florian Drobysz Tuszyński, *Informacyja dzieciom moim o przodkach domku mego* (1648-1707)

Jan Chryzostom Pasek (cca. 1636-1701), *Pamiętniki*, konec 17.st.: přesné datum vzniku není známo; české vydání: Pasek, Jan Chryzostom, *Paměti*, Praha 1975

Nejnámější a nejpobulárnější polské paměti z doby baroka.

Piódtr Skarga (Powęski) (1563? – 1612)

Nejvýznamnější polský kazatel doby baroka, první rektor Vilniuské akademii (1579-1584), dvorský kazatel krále Sigmunda III (1584-1612)

Dílo:

Żywoty świętych, 1579

Kazania sejmowe, 1597

Żołnierz chrześcijański, 1606

Mikalojus Daukša 1527/1538 – 1613

Jeden z nejdůležitějších představitelů litevského „katolického“ písemnictví v Litevském Velkoknížectví v 16. st.

1595 *Katechismus*, Vilnius (překlad katechismu Jakuba Ledesmy) [první známá litevská kniha na území Litvy. Jediný exemplář se nachází ve Vilniusu.]

1599 *Postila*, Vilnius (překlad „*Postyla Mniejsza*“ Jakuba Wujka) [polská předmluva]

Konstantinas Sirvydas(1578/1581-1631)

Jeden z nejdůležitějších představitelů litevského „katolického“ písemnictví v Litevském Velkoknížectví v 16. st., profesor Vilniuské akademie. Zakladatel litevské lexikografie.

Dílo:

Punktai sakymų / Punkty kazań, 1.č. 1629; 2.č. 1644 [první originální litevská postila]

Dictionarium trium linguarum, 1620/1631 (četná obnovení až do 19. st.) [polsko-latino-litevský slovník, první litevské lexikografické dílo]